

Domáci glasovi

Stev. 110

Lienz, sreda 5. junija 1946.

Leto 2.

ODMEVI IN PREDIGRA

"Dne 15. junija naj bi se pariška konferenca nadaljevala. Baje bodo k razgovorom povabili tudi odposlance drugih članic organizacije združenih narodov. Toda koliko manj uspeha bodo imeli razgovori 21 narodov," - tako piše "Daily Mail, Cont Ed." od 25. maja - "če se še štirje niso mogli zediniti. V slučaju novega neuspeha bo Organizacija Združenih narodov morala prevzeti odgovornost za mirovne pogodbe. Pa tudi tukaj obstoji nevarnost, da bo Rusija uporabila svojo "veto" - pravico ali pa zapustila konferenco, če bodo njene predloge odklonili."

PRAV NASPROTNA SMER. "Kot je že Byrnes dejal", nadaljuje "Daily Mail", "je Rusija edina ovira za zedinjenje in sodelovanje na svetu. Dolgo ne more več obstajati dvom, da je Sovjetska zveza - bodisi iz pretiranega strahu za svojo lastno varnost, bodisi ker upa na obogatitev - ubrala miroljubnim namenom svojih prejšnjih zaveznikov prav nasprotno smer. Vsaka druga razlaga je bedasta. Zapraviti še nekaj dragocenih mesecev in let, da se doseže sodelovanje in se prilagodi neki državi, ki stoji tako trdovratno ob strani, - to bi pomenilo postaviti na kocko usodo Zapadne Evrope.

Velika Britanija in Amerika morata zato računati z dejstvi. Če Rusija ne bo pristala na sporazum glede mirovnih pogodb, naj se sklenejo brez Sovjetov. Če Rusija že vstraja pri tem, da se svet razdeli v Vzhod in Zapad, tedaj je sama kriva, če je Zapad trdno odločen obdržati za vsako ceno vodstvo v tej polobli in če bo Zapad pripravljen vsak čas energično odgovoriti na možne ruske napade.

KJE JE VZROK? "Manchester Guardian" od 18. maja pa piše: "Čiste ideološke razlike, ki ločijo Vel. Britanijo in Združene države od Sovjetske Rusije, postanejo še večji zaradi okolnosti, da se zasedbene armade teh velesil srečujejo baš v srcu Evrope. Prav te armade so tiste, ki dandanes delé Evropo in vsó politiko v dva tabora. Da to dejstvo res drži, uvidimo jasno šele, če opazimo kako hitro bodo posamezne države po odpoklicu čet spet pridobile svojo sedaj tako dvoumno samostojnost. Evropa ne more in ne sme biti za vedno razdeljena v Vzhod in Zapad, biti mora tudi Sredina. Šele, ko bo Osrednja Evropa spet obstajala, bosta Vel. Britanija in Rusija lažje kot danes shajali druga z drugo.

Prav to dejstvo, da je problemu Avstrije in Nemčije izredno važnost. Dokler ti dve vprašanji ne bosta rešeni, tako dolgo si bodo britanske in ruske armade stale nasproti na samovoljno začrtani meji in Evropa bo tudi v bodoče proti svoji volji razdeljena v dve polovici. Vsi vemo, da je Molotov odklonil vsako debato o nemškem in avstrijskem vprašanju. Rusija se pač postavlja na stališče, da mora Rdeča armada v Podonavju ostati, kjer je. Avstrija pa - kot je g. Bevin čisto prav povedal - predstavlja izhodiščno točko za rešitev teh težav. Če zavezniki umaknejo svoje čete iz Avstrije, ne bi bilo niti za Rusijo potrebno vzdrževati zasedbene armade v Madžarski, Romuniji in Bolgariji, niti ne bi bilo treba, da Vel. Britanija in Združene države

irata svoje armade v Italiji.

Na ta način bi lahko pet držav "osvobodili" in Srednja Evropa bi s tem pridobila nazaj dobršen del svoje svobode in neodvisnosti. Čim bolj smo oddaljeni drug od drugega, tem večja je verjetnost, da se bomo razumeli. To je modrost, katere resničnost stokrat potrjujejo izkušnje iz vsakdanjega življenja.

Tako bi ostalo samo še nemško vprašanje. Tudi tukaj bi lahko uporabili iste načela. Iz Nemčije sicer ne moremo odpoklicati zasedbenih armad, toda omejitev efektivne sile zasedbenih čet je v mejah možnosti, vse pa, kar pripomore k temu, da se razdelitev na cone postavi v ozadje, more le pospešiti zboljšanje odnošajev med Vzhodom in Zapadom.

Lippmannova razlaga, da Vel. Britanija in Rusija tekmujeta pri snubljenju za nemško naklonjenost, je obrekovanje britanske vlade in naše zasedbene uprave, vendar nakaže ta razlaga smer možnega razvoja. Danes je težko napovedati, s kakšnimi ukrepi bi se dalo za vedno se izogniti temu nepoštenemu konkuriranju, dokler zavezniki niso v stanju ustvariti s skupnimi posveti in ukrepi razoroženo in nazoroženo, kljub temu pa gospodarsko samostojno in od Vzhoda ter Zapada neodvisno Nemčijo. Dokler je nemško zasedbeno ozemlje razdeljeno na cone, tako dolgo obstoji nevarnost mednarodnih konfliktov".

ODGOVOR TRŽAŠKE OF

Kot je znano, sta britanska in ameriška vlada poslali jugoslovanski vladi protestno noto zaradi razmer v Trstu in Julijski Krajini. "Primorski dnevnik" je v tej zvezi 31. maja objavil izjavo predsedstva Pokrajinskega narodno-osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst. Ta izjava se v celoti glasi:

1. PNOO za Slovensko Primorje in Trst je svobodno izvoljeni predstavnik prebivalstva slovenskega Primorja in Trsta, kakor tudi vsi okrožni, okrajni in krajevni njemu podrejeni odbori, ki nimajo nikake zveze z jugoslovansko vlado, temveč so le predstavniki avtohtonega prebivalstva.

2. Tako PNOO za Slovensko Primorje in Trst kakor tudi vsi podrejeni odbori so vedno izražali voljo po najtesnejšem sodelovanju z zavezniško vojaško upravo, kar pričajo neštete resolucije, pisma in predstavke, naslovljene na zavezniško upravo in zavezniške vlade Vel. Britanije in Združenih držav ter osebni razgovori predstavnikov PNOO-ja odnosno podrejenih odborov s predstavniki zavezniške vojaške uprave. Zato je popolnoma neresnično, da bi Narodno-osvobodilni odbori ne hoteli sodelovati z zavezniško upravo. Resnica je nasprotna. Zavezniška vojaška uprava je sicer včasih priznala potrebo po sodelovanju, vendar ga ni znala ali ni hotela vzpostaviti.

To nam dokazuje ves razvoj dogodkov od začetka prihoda zavezniških čet, zlasti pa po uveljavitvi splošnega odloka št. 11. Zavezniška vojaška uprava ni pred odločitvami glede upravne, kulturne ali ekonomske ureditve v coni A pozvala nikdar na posvet predstavnikov Narodno-osvobodilnih odborov. Primorsko ljudstvo je vedno bilo postavljeno pred gotovo dejstvo, ki je bilo vedno tako, da je nasprotovalo interesom avtohtonega prebivalstva Julijske Krajine in protežiralo osebe, ki zaradi svoje fašistične preteklosti in sedanjega šovinističnega ter profašističnega gledanja nimajo nikake zveze s poštenimi ljudskimi množicami Slovenskega Primorja in Trsta.

3. V zaščito prebivalstva naše pokrajine PNOO najostreje zavrača očitek, da "so bila po zidovih pisana protibritanska in protiamerikanska gesla." Tu mora podpisani odbor ugotoviti, da je bilo zadržanje primorskega ljudstva neoporečno korektno, ki je nasprotno z

razobešanjem zavezniških zastav in prozavezniškimi parolami vedno zna-
lo ločiti zavezniške narode od pogrešk, ki jih lahko zakrivi kak kra-
jevni organ. Predsedstvu PNOO-ja ni do danes znan niti en primer pro-
tizavezniških gesel napisanih po židovih. Če pa je kje tak primer po-
dan, potem so avtorji tega osebe, ki hočejo na tak provokatorski na-
čin kompromitirati ljudstvo cone A. Vsem je znano, da ta primer ne bi
bil edinstven."

PNOO za Slovensko Primorje in Trst.

Kdo ima besedo v Rumuniji

"The New English Review" piše v svoji majski številki:

"George Macovescu je eden glavnih stebrov sedanjega režima v Rumuniji. On je glavna osebnost v romunskem propagandnem ministrstvu in tisti, ki oznanjuje evangelij demokracije romunskim množicam. On daje vsak dan navodila romunskemu tisku in nadzira, kako romunski tisk fašizem vedno in ob vsaki priliki napada. Macovescu je zgovoren in nesramen komunist. Poznam ga in prebila sva mnogo časa, več ur dnevno, da sva razpravljala o marksizmu in o tem, kako rešiti Romunijo. List "Draptatea"; glasilo "aniujeve kmečke stranke, ki iz opozicije kritizira sedanjo vlado, pa je nedavno objavilo dokaze o tem, kakšno delo je opravljal Macovescu pod režimom generala Antonesca, ko je prav tako vodil pisanje romunskega tiska in gledal na to, da so listi vsak dan pobijali boljše vize. Še več, objavljal je s svojim podpisom članke ("Draptatea" objavlja faksimile), v katerih je slavil zavezništvo med Nemčijo in Romunijo in popisoval v svojih dopisih Braunau, rojstni kraj Hitlerja, in München, prestolnico nacizma. "Draptatea" je objavila fotografije, ki kažejo Macovesca, kako se v fašistični uniformi spreha-ja po Nemčiji in rokuje z nemškimi oficirji. Zato svetuje list se-danji vladi, da naj se ne izgovarja, da je Macovescu vse to počel kot prikrit komunist in da je delal to v interesu komunizma. Kdo je namreč porok za to, da Macovescu tudi danes ne nadaljuje svoje prikrite dvo-umne politike in skrivaj zopet ne služi fašizmu. -

V Grozovi vladi pa so še Konstantin Burducea, minister za vere, ki je bil odločilen član vodstva fašističnega gibanja Zelezne garde in je bil odlikovan z redom "Buna Vestire", odlikovanje, ki ga je prejelo samo 32 članov fašistične Zelezne garde. - Podpredsednik Grozove vlade je George Taratescu, ki je bil predsednik romunskim političnim strankam in njegova vlada je bila tista, ki je z Nemčijo podpisala pogodbo, ki je slednji dovoljevala, da je poslala svojo vojsko v Romunijo, odkoder je potem sledil pohod nemške vojske tudi proti Rusiji. In ta človek ni na listi vojnih zločincev, ampak je podpredsednik komunistične vlade v Romuniji. - V sedanji vladi je pro-svetni minister Mihael Ralea; véasih je bil pa socijalni minister v vladi kralja Karola in je v Romuniji s hitlerjevskim pozdravom spreje-mal voditelja Hitlerjeve delovne fronte Roberta Leya. - Sedanji socialni minister Lotar Radeuana je bil član totalitarne obnovitvene fronte kralja Karola, nosil je lepe fašistične uniforme in mnogo potoval po Hitlerjevi Nemčiji, odkoder je v Romunijo tihotapil ure."

DELOVANJE MOSKOVSKEGA PATRIARHA

Vodilni angleški katoliški tednik "The Tablet" je objavil članek o delovanju moskovskega patriarhata in pravi med drugim:

"Pisarna od Stalina postavljenega moskovskega patriarha je

zelo delavna. V imenu moskovskega patriarha je leningrajski metropolit Gregorij obiskal Finsko, da bi tam prevzel razne pravoslavne samostane in spravil finsko pravoslavno Cerkev zopet pod odvisnost moskovskega patriarha, kakor je bila ta Cerkev že poprej odvisna od moskovskega patriarha. Po dogodkih komunistične revolucije v Rusiji pa se je finska pravoslavna Cerkev podredila ekumenskemu patriarhu v Carigradu. Metropolit Gregorij je bil na obisku v septembru in oktobru lanskega leta. Začetni razgovori so bili uspešni in izgledalo je, da se bo zadeva uredila po željah Moskve. Toda v novembru 1945 se je finski metropolit začel odmikati, ker je postal mnenja, da postaja "rusko pravoslavje samo kulisa, za katero se skrivajo poskusi nasilne rusifikacije". Med finskimi verniki pravoslavne Cerkve pa je prepir zavzel še širši obseg in so verniki začeli govoriti, da bodo prešli rajši k unijatom ali pa k protestantizmu, kakor pa da bi šli pod vpliv moskovskega patriarha.

Iz Prage poročajo, da je bila češka pravoslavna Cerkev (146 vernikov) izločena iz jurisdikcije srbske pravoslavne Cerkve in podrejena moskovskemu patriarhu. Pravoslavnemu škofu v Pragi so iz Moskve podelili naslov "eksarh patriarha Moskve in vse Rusije". Sinod srbske pravoslavne Cerkve se je izrekel proti temu, toda na sinodu češke pravoslavne Cerkve v Olomucu je zadevo uredil nato odposlanec moskovskega patriarha škof Fotij.

Srbski patriarh je v izgnanstvu in srbska pravoslavna Cerkev deli s katoliško Cerkvijo v Jugoslaviji muke in težave preganjanja od strani Titovih oblasti. Zato ne bomo presenečeni, če bodo še letos v Moskvi objavili, da se je ves Balkan izrekel za podreditev moskovskemu patriarhu. Maršala Tita je v februarju in marcu obiskala nova delegacija moskovskega patriarha, ki jo je vodil metropolit Kirovgrada in Odese, tega pa je spremljal osebni tajnik moskovskega patriarha neki Lev Nikolajević Pariski. Istočasno pa je Tito proglašil srbskega pravoslavnega škofa Dionizija, ki je v Ameriki, za vojnega zločinca. Tito je ukazal sinodu pravoslavne Cerkve, da škofa pokliče v Jugoslavijo in ga obsodi.

Prav kmalu bo moskovski patriarh obiskal Sofijo, kjer se bo udeležil proslave 1000 letnice smrti bolgarskega svetnika sv. Ivana Rilskega. Romunskega patriarha Nikodema pa so pozvali, naj pride v Moskvo.

= : =

TURSKI MINISTERSKI PREDSEDNIK SARADZOGLU je dopisniku londonskega "Daily Telegrapha" v Ankari dal posebno izjavo, kjer se je dotaknil obiska ameriške bojne ladje "Missouri" in poudaril: "Obisk te ameriške bojne ladje v turških vodah je dokaz, da se Amerika zanima za zadeve na Balkanu. Ta obisk se ni samo omejil na Turčijo, ampak je zelo vplival tudi na sosednjo Bolgarijo. V Bolgariji so nekateri krogi mnenja, da je ta obisk izzivanje Rusije, nekomunistični krogi pa pravijo, da ta obisk pomeni naraščajočo trdno in odločno stališče Amerike v zadevah Bližnjega Vzhoda."

REUTER POROČA, da je ameriško vojno ministerstvo odklonilo, da bi komentiralo izvajanje časnikarja Ralpa Ingersola, ki je v newyorškem levičarskem listu "PM" zapisal, da je ameriško letalstvo v Evropi v stanju, da napade Rusijo z atomsko bliskovito vojno. Ingersol pravi, da se zaradi tega Rusi Amerike boje. Dalje pravi člankar, da je bilo ameriško letalstvo opremljeno z najnovejšimi napravami in iznajdbami in da so te ameriške sile razdeljene v Evropi tako, da so ruska področja z vseh točk v območju dosegljivosti. Moč ameriškega letalstva v Evropi pa da stalno narašča.